

a.remissvar@regeringskansliet.se och med
kopia till a.iu@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända (SOU 2025:35)

Er beteckning: A2025/00455

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Södermanlands län (fortsättningsvis länsstyrelsen) tillstyrker stora delar av utredningens förslag. Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredningens förslag att göra bosättningssystemet mer flexibelt och att kommunerna får större inflytande över mottagandet. Länsstyrelsen ser positivt på att flera av förslagen utgår från ett barnperspektiv.

Det är oklart vilket utfall det blir av att lägga till ett kriterium i fördelningsmodellen kring framtida förutsättningar för en nyanländ att hitta en bostad. Det finns en risk att tillägget påverkar integrationen negativt. Länsstyrelsen är därför tveksam till detta förslag.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredningens förslag att Länsstyrelsen ska följa upp kommunernas arbete med etableringsboende samt vara den aktör som för dialog med kommunerna för att sammanställa kommunernas önskemål. Uppdraget till Länsstyrelsen bör dock kompletteras med ett uppdrag att informera kommunerna om utfallet av kommuntalsprocessen.

Utredningens förslag att kommunerna får ett ansvar att ordna etableringsboende tillstyrks men det bör kompletteras med minimikrav på boendet.

Utredningens förslag om rätt till etableringsboende i 36 månader bör kompletteras med en möjlighet att förlänga perioden om det finns särskilda skäl.

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att minska länsstyrelsernas anslag med 30 miljoner kronor utifrån minskad roll och insats i bosättningssystemet.

Avsnitt 8.1 Vilka kriterier ska beaktas vid fördelning?

Länsstyrelsen är tveksam till utredningens förslag att lägga till ett kriterium i fördelningsmodellen kring förutsättningar för nyanlända att hitta en bostad på ordinarie bostadsmarknad efter att tiden för rätt till etableringsboende löpt ut.

I utredningen lyfts det fram att en risk med att beakta boendesituationen är att kriteriet om kommunens arbetsmarknadsförutsättningar får mindre genomslag och att detta i sin tur kan medföra negativa konsekvenser för integrationen. Om kriteriet om kommunens arbetsmarknadsförutsättningar får lägre genomslag kan det medföra att nyanlända i högre utsträckning anvisas till kommuner med sämre arbetsmarknadsförutsättningar.

Länsstyrelsen ser att den kommunala bostadsmarknadens förutsättningar kan beaktas utan att det införs ett eget kriterium om detta. Detta eftersom kommunerna har möjlighet att lämna önskemål angående kommunal och då själva kan väga in förutsättningarna på den egna bostadsmarknaden.

Avsnitt 8.4.4 Justering av utfallet från fördelningsmodellen efter kommunernas önskemål

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att länsstyrelserna ska sammanställa kommunernas önskemål och informera Migrationsverket om detta. Detta harmoniserar med den nuvarande ordningen för processen avseende skyddsbehövande enligt EU:s massflyktsdirektiv samt anvisningsandelar för ensamkommande barn.

För en sammanhållen process föreslår länsstyrelsen att myndighetens uppdrag kompletteras med ett uppdrag att informera kommunerna om kommuntalsprocessen. Det harmoniserar väl med den process som finns idag.

Avsnitt 10.2 Kommunerna ansvarar för att ordna etableringsboende

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att kommunerna får ett ansvar att ordna etableringsboende men anser att förslaget bör kompletteras med minimikrav på boendet.

En stabil och trygg bostadssituation ökar möjligheterna till etablering och det är därför önskvärt med minimikrav kopplade till boendemiljön. Ett system med minimikrav behöver enligt länsstyrelsens mening inte hindra kommunernas möjlighet att erbjuda etableringsboenden utifrån lokala förutsättningar.

Avsnitt 10.3 Nyanlända har en tidsbegränsad rätt till etableringsboende

Utredningens förslag om rätt till etableringsboende i 36 månader bör kompletteras med en möjlighet att förlänga perioden om det finns särskilda skäl, exempelvis utifrån ett jämställdhets- eller barnrättsperspektiv.

Tidsbegränsade boendelösningar kan medföra en rad risker som exempelvis ökad risk för trångboddhet och ökad segregation. Det finns även en risk att nyanlända flyttar från områden med stora möjligheter till arbetsmarknadsetablering till förmån för områden med god tillgång till bostäder.

I utredningen lyfts det fram att en otrygg boendesituation kan hindra integrationen medan en trygg boendesituation kan underlätta integrationen. I utredningen lyfts det även fram att kvinnor och barnfamiljer har särskilt svårt att hitta en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. En möjlighet att förlänga perioden för etableringsboende vid särskilda skäl skulle därmed vara önskvärt för att främja integrationen och vara särskilt positivt utifrån ett jämställdhets- och barnrättsperspektiv.

Avsnitt 18 – Konsekvensutredning

Avsnitt 18.7.3 Länsstyrelserna

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att minska länsstyrelsernas anslag med 30 miljoner utifrån minskad roll och

insats i bosättningssystemet. Länsstyrelsens roll att informera och föra dialog med kommunerna för att möjliggöra omfördelning är den mest resurskrävande delen av uppdraget. I nuvarande system är således beslutet om kommunalt en mindre del av arbetet.

I utredningens förslag har länsstyrelsen en fortsatt viktig roll i processen. Den nya fördelningsmodellen gör processen än mer komplex vilket innebär att arbetsinsatsen inte kommer att minska. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget om minskade anslag.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen ser positivt på att flera av förslagen utgår från ett barnperspektiv. Länsstyrelsen tillstyrker att ärenden som inkluderar barn ska ha förtur vid anvisningar samt att kommuntalen får överskridas om det är nödvändigt för att kunna beakta barnets bästa.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johanna Sandwall med handläggare Magdalena Gustafsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Christian Finnerman och enhetschef och tillförordnad avdelningschef Anne-Louise Gjuse medverkat.